

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 107/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED],

zastúpených advokátkou Mgr. Denisou Pártošovou, Kopčianska 10, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-7C/37/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. januára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva „na súdnu ochranu, spravodlivý proces a prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) (ďalej aj „mestský súd“ alebo „súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal im primerané finančné zadost'učinenie (bez uvedenia sumy) a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručenou 21. mája 2021 Okresnému súdu Bratislava II domáhajú proti žalovanej splnenia tam špecifikovanej povinnosti. Súčasne so žalobou podali aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom súd rozhodol uznesením č. k. 7C/37/2021-32 z 8. júna 2021 tak, že neodkladné opatrenie v tam uvedenom znení nariadil. Proti predmetnému uzneseniu sa žalovaná bránila podaním odvolania, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením

č. k. 4Co/96/2021-106 z 27. augusta 2021 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Okresný súd napokon uznesením č. k. 7C/37/2021-118 z 8. novembra 2021 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

3. Sťažovatelia podaním doručeným súdu 18. augusta 2021 vzali žalobu čiastočne späť (v časti výroku I) a vo zvyšnej časti (výrok II a III) na podanej žalobe zotrvali. Po písomnej fáze konania (posledné vyjadrenie žalobcov je zo 4. októbra 2022) súd určil termín predbežného prejednanie sporu na 17. apríl 2023, ale pred jeho uskutočnením bol termín zrušený z dôvodov na strane sudcu.

4. Prechodom výkonu súdnictva v dôsledku súdnej reformy je spis na Mestskom súde Bratislava IV [§ 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov].

5. Ústavný súd v súčinnosti s mestským súdom zistil, že 17. januára 2024 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené a v súlade so vzájomnou dohodou strán sporu súd sťažovateľov zaviazal doručiť späťvzatie žaloby v celom rozsahu v lehote 10 dní. Predmetné podanie bolo súdu doručené 26. januára 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Proti postupu súdu v napadnutom konaní sťažovatelia podali túto ústavnú sťažnosť a poukazujú v nej na to, že k porušeniu označených práv došlo v dôsledku zjavnej nečinnosti súdu trvajúcej od 18. augusta 2021 (správne má byť 8. novembra 2021, pozn.). Uvádzajú, že konanie, ktoré začalo na základe žaloby podanej pred takmer dva a pol rokom, nebolo doteraz právoplatne skončené a nekonalo sa žiadne pojednávanie. Tvrdia, že sú neustále v stave právnej neistoty, a majú za to, že v konaní dochádza k priet'ahom, keďže súd vo veci nerozhodol a nevykonal žiadny efektívny úkon.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľmi tvrdené porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (nesprávne označené ako „základné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces“), ako aj čl. 1 ods. 1 ústavy postupom mestského súdu v sporovom konaní o splnenie povinnosti.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej en „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

11. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci možno konštatovať, že ide o konanie, ktoré zásadne nemožno považovať za osobitne náročné a tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov.

12. Pokiaľ ide o povahu veci a jej význam pre sťažovateľov, predmetný spor nespadá k typom konania, v ktorých súd musí konať obzvlášť starostlivo a promptne (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti súdu o maloletých).

13. Rovnako sa ústavnému súdu nejaví, že by k vzniku zbytočných prietáhov v konaní prispelo správanie sťažovateľov.

14. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd v časovej chronológii od podania žaloby (máj 2021) do podania ústavnej sťažnosti (január 2024) identifikoval časový úsek v trvaní roka a troch mesiacov (s prerušením v apríli 2023, keď bol nariadený termín predbežného prejednanie sporu, a toto pojednávanie sa napokon nekonalo), v ktorom sa nečinnosťou súdu vyskytol istý prietah. Od konečného rozhodnutia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (8. novembra 2021, pozn.) do októbra 2022 prebiehala písomná fáza konania a následne sa pojednávanie konalo až v januári 2024. V súvislosti s tým však pozornosti ústavného súdu neuniklo, že sťažovatelia za celé toto obdobie svoju vec nijako neurgovali ani nepodali sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Ústavný súd podanie sťažnosti predsedovi súdu na prietahy podľa zákona o súdoch nepovažuje za podmienku podania ústavnej sťažnosti, a teda jej nepodanie nemôže zakladať dôvod odmietnutia ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, na druhej strane využitie tohto právneho prostriedku môže nepochybné v určitých situáciách viesť k náprave namietaného stavu (m. m. IV. ÚS 143/2022).

15. Ústavný súd v aktuálne prerokúvanom prípade ďalej považoval za potrebné prihliadnúť aj na tú skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti (16. január 2024) bolo vo veci nariadené pojednávanie na 17. január 2024, o čom sťažovatelia mali bezpochyby vedomosť a na ktorom došlo k dohode strán sporu, v dôsledku ktorej 26. januára 2024 vzali žalobu v celom rozsahu späť, a konanie teda smeruje k zastaveniu.

16. Ústavný súd preto nemohol danú situáciu aj s ohľadom na celkové trvanie napadnutého konania (dva roky a osem mesiacov), ako aj vzhľadom na predĺženie konania v dôsledku podaného odvolania žalovanou proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia posúdiť ako ústavne neutržateľnú.

17. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Pojem zbytočné prieťahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

18. Po preskúmaní postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v jeho dôsledku vznikol určitý prieťah v konaní, avšak tento prieťah v okolnostiach danej veci nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzatvára, že nezistil dôvody, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľmi namietaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že právna istota sťažovateľov bude nastolená až právoplatným skončením veci, a dopĺňa, že ak by ďalší priebeh konania signalizoval vznik ďalších prieťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy:

21. V sťažnostnom petite sťažovatelia navrhovali vysloviť porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy. Ústavný súd však zdôrazňuje, že toto ustanovenie ústavy negarantuje fyzickým osobám a právnickým osobám žiadne základné práva a slobody, ale má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy, resp. listiny. Toto ustanovenie je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný

súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia označeného ustanovenia ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

22. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok pri jej predbežnom prerokovaní, stratilo opodstatnenie aj rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu